

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Навчально - науковий інститут бізнесу і менеджменту

Кафедра організації виробництва, бізнесу та менеджменту

НОСІКОВ ДЕНИС МИКОЛАЙОВИЧ

УДК 336.221:657.6

Реферат
кваліфікаційної (магістерської) роботи
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ
СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»

Харків – 2019

Кваліфікація магістерська робота є рукописом.

Робота виконана в Харківському національному технічному університеті сільського господарства імені Петра Василенка Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник:

кандидат економічних наук

Власенко Тетяна

Анатоліївна,

Харківський національний
технічний університет

сільського господарства імені
Петра Василенка,

старший викладач кафедри
організації виробництва,
бізнесу та менеджменту.

Захист відбудеться на засіданні екзаменаційної комісії у ХНТУСГ за адресою: 61002, м. Харків, вул. Алчевських, 44, ауд. 105

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Актуальність теми. Процеси глобалізації й міжнародної інтеграції, що породжують підвищену взаємодію і взаємовплив національних економік, та розвиток світового господарства активізують трансформаційні зміни економічних систем держав. Водночас процеси євроінтеграції в Україні, доступність вибору різноманітних форм і методів організації господарської діяльності в період економічних перетворень зумовлюють необхідність реалізації оптимальної державної політики у сфері міжнародних фінансових відносин з метою впровадження сучасного зарубіжного досвіду, спрямованого на розвиток податкової системи, підвищення рівня її ефективності та створення умов для розвитку реального сектора економіки.

Основою стабільного функціонування національної економіки є податкова політика, яка має бути сформована на нових засадах, зорієнтована не лише на зовнішні чинники, а базуватися на обґрунтованих внутрішніх детермінантах, що впливають на структуру податкової системи, адміністрування податків, механізм їх розрахунку та справляння. Нині проголошений урядом України євроінтеграційний курс потребує реальних кроків, зокрема заходів щодо реформування, модернізації й підвищення ефективності розвитку і конкурентоспроможності податкової системи.

Теоретико-методологічні засади функціонування податкової системи, впливу інституційного середовища на оподаткування були предметом досліджень відомих зарубіжних науковців, зокрема: А. Ауербаха, М. Бернса,

Ж. Бодена, Дж. Б'юкенена, А. Вагнера, К. Вікселя, Т. Гоббса, К. Ерроу, Дж. М. Кейнса, А. Лаффера, Е. Ліндаля, Р. Масгрейва, А. Маршала, Д. Нортона, В. Парето, А. Пігу, Д. Рікардо, П. Самуельсона, А. Сміта, М. Стайна, Дж. Стігліца, В. Танзі, Дж. Тобіна, С. Фішера, Ф. фон Хайєка, Дж. Хікса та ін.

Особливості розвитку оподаткування та податкової гармонізації, формування і реалізації податкової політики в Україні, можливості адаптації європейського досвіду реформування податкової системи висвітлені у працях вітчизняних вчених-економістів: І. Алексеева, В. Андрущенко, В. Баранової, В. Боронос, В. Валігури, Д. Ваньковича, З. Варналія, В. Вишневського, О. Воронкової, В. Гесця, О. Грабчук, О. Грін, О. Данілова, Н. Демчишака, О. Десятнюк, Т. Єфименко, Ю. Іванова, М. Карліна, В. Кміть, О. Ковалюка, Т. Кошук, А. Крисоватого, М. Крупки, М. Кульчицького, І. Луніної, І. Лютого, В. Мельника, І. Мойсеєнко, С. Онишко, В. Опаріна, Ю. Пасічника, Р. Паславської, І. Педь, О. Підхормого, Б. Пшика, Д. Серебрянського, Л. Сідельнікової, А. Соколовської, Л. Тарангул, І. Таранова, О. Тимченко, Л. Ткачик, В. Тропіної, В. Федосова, Н. Фліссак, Н. Фролової, Л. Шаблістої, К. Швабія, Н. Швець, С. Юрія та ін.

Проте у дослідженнях вітчизняних науковців не досягнуто єдиного підходу щодо напрямів реформування податкової системи України в умовах міжнародної інтеграції загалом та її складової частини євроінтеграції зокрема.

Недостатньо дослідженими залишаються питання, пов'язані з модернізацією вітчизняної податкової системи, її адаптацією до європейського економічного простору з урахуванням тенденцій, особливостей і наслідків реалізації новітніх податкових реформ у країнах ЄС, можливостей застосування сучасних механізмів оподаткування.

Метою магістерської роботи є узагальнення теоретичних основ та розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи оподаткування в Україні.

Мета дослідження обумовила постановку і шляхи вирішення наступних **завдань**:

- розглянути суть та функції податків;
- розглянути податкову систему, принципи її побудови та призначення;
- розглянути систему оподаткування у країнах ринкової економіки;
- проаналізувати податкову систему України;
- проаналізувати місцеве оподаткування в Україні;
- проаналізувати надходження до бюджету ДПІ у Київському районі;
- проаналізувати тенденції податкових реформ у країнах ЄС;
- оцінити надходження податку на доходи з фізичних осіб на основі застосування кореляційно-регресійного аналізу;
- розробити рекомендації щодо збільшення податкових надходжень та посилення перерозподільної ролі оподаткування в Україні у контексті європейського досвіду;
- розглянути проблеми й ризики введення податку на нерухомість в Україні;
- розробити механізм формування й погашення податкового кредиту і прослідкувати його вплив на іммобілізацію коштів платників цього податку.

Об'єктом дослідження є процес аналізу системи оподаткування в Україні.

Предметом дослідження є економічні відносини, які виникають в ході оподаткування.

Методика дослідження включає систему статистико-економічних методів в поєднанні з теоретичними аспектами формування шляхів вдосконалення організації управління виробництвом господарства. У процесі дослідження використано такі основні методи: для розкриття сутності та змісту поняття «податкове регулювання» – синтез, індукція, дедукція, контент-аналіз, порівняльний аналіз; для здійснення аналізу системи оподаткування в Україні – графічний метод, статистичний метод, економіко-математичні та економіко-статистичні методи, індикаторний метод; для розроблення рекомендацій щодо вдосконалення системи оподаткування в Україні – комплексний та системний підходи. Логіка дослідження, яка пов’язує етапи виконання роботи з поставленими завданнями та отриманими результатами наводиться в схемі логіки побудови магістерської роботи

Достовірність отриманих результатів, висновків і пропозицій підтверджується розрахунками, застосуванням значного фактичного матеріалу.

Інформаційною базою досліджень були матеріали Державної служби статистики України та Харківського обласного управління статистики, нормативні акти України, спеціальна економіка література, літературні джерела з агробізнесу, менеджменту в сільському господарстві, звітні дані підприємства, матеріали періодичних видань, довідково-інформаційні матеріали, результати власних спостережень автора.

Наукова новизна магістерської роботи полягає в розвитку основних теоретичних і прикладних засад аналізу системи оподаткування в Україні та складається з таких основних положень:

- 1) надано найбільш повне та чітке тлумачення категорії «податкове регулювання»;

2) запропоновано рекомендації щодо збільшення податкових надходжень та посилення перерозподільної ролі оподаткування в Україні у контексті європейського досвіду;

3) розкрито проблеми й ризику введення податку на нерухомість в Україні;

4) розроблено механізм формування й погашення податкового кредиту і його вплив на імобілізацію коштів платників цього податку

Практичне значення одержаних результатів За результатами дослідження автором були сформовані практичні рекомендації щодо вдосконалення системи оподаткування в Україні. Кваліфікаційна робота має практичне значення через те, що всі пропозиції можуть бути використані для удосконалення нинішнього стану взаємодії в Україні.

Апробація результатів дослідження. Результати досліджень є основою для удосконалення взаємодії між органами державної виконавчої влади та місцевим самоврядуванням. Основні положення, найважливіші результати дослідження, висновки та пропозиції автор магістерської роботи доповів на зборах господарства. Результати досліджень опубліковані у Віснику студентського наукового товариства навчально-наукового інституту бізнесу і менеджменту Харківського національного технічного університету сільського господарства: збірник наукових праць. (Харків,2019) та в Матеріалах Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку» (Переяслав-Хмельницький,2019)

Структура та обсяг роботи. Магістерська робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Вона виконана на 120 сторінках комп'ютерного тексту, містить 24 таблиці, 17

рисунків,. Список використаних джерел налічує 80 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні засади системи оподаткування в Україні» розглянуто: суть та функції податків; податкова система, принципи її побудови та призначення; . система оподаткування у країнах ринкової економіки

У другому розділі «Аналіз системи оподаткування в Україні» розглянуто: аналіз податкової системи України; аналіз надходжень до бюджету ДПП; Аналіз тенденцій податкових реформ у країнах ЄС

У третьому розділі «Розробка рекомендацій щодо вдосконалення системи оподаткування в Україні» розглянуто: оцінка надходжень податку на доходи з фізичних осіб на основі застосування кореляційно – регресійного аналізу; проблеми й ризику введення податку на нерухомість в Україні; розробка механізму формування й погашення податкового кредиту і його вплив на іммобілізацію коштів платників цього податку

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній (магістерській) роботі здійснено узагальнення теоретичних основ . та розроблено практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи оподаткування в Україні За результатами дослідження зроблені наступні висновки теоретичного, методичного та прикладного характеру:

1. Податкова система України як сукупність

відносин між державою і платниками характеризується такими негативними рисами: фіскальною спрямованістю податкової політики держави, тобто без належного врахування платоспроможності платників намагання максимально використати наявний їх податковий потенціал; різний підхід з боку держави до категорій платників, який виявляється в наданні одним з них численних невинуватих пільг у списанні та реструктуризації їх заборгованості перед бюджетом і перекладанні податкового тягаря на інших, що свідчить про дискримінаційний характер оподаткування в Україні. Прикладом є постійне списання податкового боргу компанії НАК «Нафтогаз» та її дочірнім підприємствам. Такі дії держави «відбивають» у добросовісних платників будь-яке бажання платити податки і змушують їх постійно відшукувати схеми ухилення від оподаткування. Але, у більшості випадків, не потрібно бачити у таких діях платників злочинних намірів, скоріше за все це слід розглядати як безвихідь; відсутністю еквівалентності у відносинах не лише між державою і окремими платниками, а й між державою і всім загалом платників внаслідок значних масштабів марнотратства і розкрадання державних коштів, що зумовлюють значну розбіжність між загальною сумою податкових платежів і сукупністю суспільних благ, які надаються платникам.

2. Найголовнішим недоліком також є те, що існуюча податкова система пригнічує підприємництво. На сьогоднішній день в Україні відповідно до Закону України «Про систему оподаткування» налічується 42 податків та зборів. У разі добросовісної сплати усіх цих

податків та зборів підприємство зобов'язано перераховувати до бюджету 45–50 % створюваної на ньому доданої вартості. Навіть розвиненим країнам із стабільним соціально–економічним становищем такий рівень не властивий і, як правило, призводить до низьких темпів економічного зростання. Українським підприємствам, на відміну від західних, доводиться пристосовуватися до змін у відносинах власності, опановувати принципи корпоративного управління, адаптуватися до конкуренції. За умов існування несприятливого податкового режиму це мало ймовірно, що і підтверджується вітчизняною практикою.

Крім того, велика кількість податків та численних бюджетних і позабюджетних фондів цільового призначення істотно ускладнює сплату податків і зборів, контроль за їх сплатою та форми звітності. Така громіздка система створює значні перешкоди безпосередньо для платників податків.

3. Всі ці проблеми вказують на недосконалість та неефективність чинної податкової системи, на те, що вона сприяє поглибленню економічної кризи. Виникає необхідність проведення податкової реформи та створення єдиного систематизованого законодавчого акту прямої дії, який охоплюватиме всі без виключення питання податкового права та відповідатиме адекватним засадам податкової політики держави. Проблему наповнення бюджету можна розв'язати шляхом: запровадження акцизного податку на продукти харчування та напої, шкідливі для здоров'я людини, – безалкогольні ароматизовані й підсолоджені напої,

фастфуди, чіпси тощо; відмови від рішення щодо зниження ставки ПДВ; перегляду системи податкових пільг; запровадження оподаткування доходів, отриманих у формі процентів на поточний або депозитний (вкладний) банківський рахунок, вклад (депозитний) до небанківських фінансових установ або на депозитний (ощадний) сертифікат; подальшого вдосконалення системи платежів за видобуток корисних копалин та екологічного податку; запровадження непрямих методів оцінювання відповідності податкових зобов'язань реальному доходу; детінізації економічної діяльності; підписання угод із урядами країн, банки яких використовуються для приховування доходів та створення умов для ухилення від оподаткування в Україні, спрямованих на обмін інформацією в податковій сфері та оподаткування доходів, що одержані з рахунків у іноземних банках (податок збирається біля джерела виплати доходів та централізовано виплачується країні, громадянам якої належать рахунки, без розкриття інформації про індивідуальних платників).

4. Вважаємо за доцільне внести зміни до положень Податкового кодексу, спрямовані на вдосконалення системи оподаткування нерухомого майна за такими загальними напрямками:

1. Оподаткування всіх об'єктів нерухомого майна незалежно від його призначення із метою реалізації принципів справедливості й рівності в оподаткуванні.
2. Установлення обґрунтованого розміру неоподатковуваного мінімуму, що відповідає соціальним нормам площі житла, положенням Державних

будівельних норм України або іншим законодавчим і підзаконним актам.

3. Використання диференційованого поправочного коефіцієнта, спрямоване на вирівнювання сум податкових надходжень з урахуванням особливостей ринків нерухомості різних населених пунктів України: близькості до історичних або адміністративних центрів, інших характеристик об'єктів, які впливають на реальну вартість нерухомого майна, – для наближення системи оподаткування нерухомого майна у країні до таких систем у зарубіжних країнах, де вже давно сформовано інститути оцінки та ринки нерухомості.

4. Застосування податкових пільг у вигляді заліків податку на нерухоме майно в рахунок зобов'язань з податку на доходи (при оподаткуванні фізичних осіб) і на прибуток (при оподаткуванні юридичних осіб) із метою запобігання подвійному оподаткуванню (як доходів, так і об'єктів нерухомого майна, що були придбані за доходи, які вже підлягали оподаткуванню), збільшенню податкового тиску на платників унаслідок введення нового податку, а також скороченню обсягів виробництва й інвестування, ухиленню від сплати податків. Податкові заліки використовуються в багатьох зарубіжних країнах – Великобританії, Німеччині, Данії, Ірландії, Іспанії, Туреччині, Фінляндії, Франції, Швейцарії, Швеції. В Україні практикується податковий залік при земельному оподаткуванні.

5. Реалізація наведених пропозицій сприятиме виконанню податком на нерухоме майно не лише фіскальної, а й регулюючої функції: стане можливою

реалізація основних положень Концепції реформування системи місцевого самоврядування щодо перерозподілу податкових надходжень – частина податку на прибуток підприємств при використанні податкового заліку залишиться на рахунках місцевих бюджетів; збільшаться доходи місцевих бюджетів і зміниться структура їхньої прибуткової частини. Отже, податок на нерухоме майно, відмінне від землі, може стати (разом із податком на доходи фізичних осіб) основним джерелом податкових надходжень до місцевих бюджетів.

6.. Для поліпшення управління сплатою ПДВ, зменшення податкової заборгованості, а також іммобілізації грошових коштів суб'єктів підприємництва на його сплату необхідно вдосконалювати податкове планування на мікрорівні. Воно може здійснюватися шляхом складання бюджету з ПДВ, який має включати такі показники: сплачений ПДВ в ціні придбаних товарно-матеріальних цінностей і послуг (порахований вхідний ПДВ); абсолютна сума ПДВ (податкових зобов'язань) з урахуванням надходження коштів від покупців на банківський рахунок або відвантаження продукції, товарів, надання послуг; сума сплати ПДВ з урахуванням терміну складання податкової декларації, виникнення податкових зобов'язань, податкового періоду, дати перерахування податку в бюджет; обсяг формування й погашення податкового кредиту, виникнення від'ємного значення податкового кредиту та його врахування при сплаті ПДВ в бюджет ;джерела повернення вхідного ПДВ за рахунок надходження виручки від реалізації продукції, скорочення дебіторської заборгованості покупців

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

1) Носіков Д.М. Теоретичні засади системи оподаткування в Україні»/Д.М. Носіков// Вісник студентського наукового товариства навчально-наукового інституту бізнесу і менеджменту Харківського національного технічного університету сільського господарства: збірник наукових праць. – Харків, 2019. – Вип. 2. -65-67

2) Носіков Д.М. Розробка рекомендацій щодо вдосконалення системи оподаткування в Україні / Д.М. Носіков// Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку»: Зб. наук. праць. – Переяслав-Хмельницький, 2019. – Вип. 52. – с.36-39

АНОТАЦІЯ

Носіков Д.М. Напрями ефективності функціонування системи оподаткування в Україні

В кваліфікаційній магістерській роботі автором проаналізовано узагальнення теоретичних основ .Наведено особливості оподаткування в країнах ринкової економіки. Надано практичні рекомендації щодо вдосконалення системи оподаткування в Україні.

Ключові слова: система оподаткування, функції податків, податковий кредит.

SUMMARY

Nosikov DM Areas of efficiency of tax system functioning in Ukraine

In the qualification master's work the author analyzed the generalization of theoretical foundations. The features of taxation in the market economy countries are given. Practical recommendations are given to improve the tax system in Ukraine..

Keywords: tax system, tax functions, tax credit.

Комп'ютерний набір і верстка
Д.М.Носіков

Підп. до друку 05.02.2018. Формат 60x84 1/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Друк
офсетний.
Ум. друк. арк. 0,9. Обл.-вид.арк.0,9. Тираж 10 прим.
Замовлення № ___

Надруковано в КП «Міська друкарня»
61002, м. Харків, вул. Алчевських, 44
Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія ДК № 3613 від 29.10.2009р.